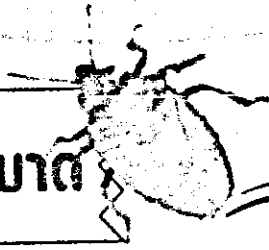

ฉบับที่ 33/2566 วันที่ 2 ตุลาคม 2566

เตือนการระบาด

แมลงห้ำ

แมลงห้ำ SCOTINOPHARA COARCTATA (FABRICIUS)

เป็นมวนชนิดหนึ่ง มีลักษณะค่อนข้างกลมคล้ายลิ้นหี ด้านหัวและอกเป็นรูปสามเหลี่ยม ลำตัวมีสีน้ำตาลหรือดำเป็นมันวาว ยาว 7-8 มิลลิเมตร กว้าง 4-5 มิลลิเมตร เพศผู้มีขนาดเล็กกว่าเพศเมีย ชอบอาศัยรวมกลุ่มที่โคนต้นข้าวเหนียวระดับน้ำในตอนกลางวัน ส่วนกลางคืนจะเคลื่อนย้ายขึ้นบนต้นข้าว เพศเมียวางไข่ประมาณ 200 ฟอง โดยวางไข่เป็นกลุ่มจำนวน 20-26 ฟองต่อกลุ่ม เรียงเป็นแถวขนานกัน วางไข่ที่ใบข้าวหรือกาบใบบริเวณโคนต้นข้าว ไทล่ระดับผิวน้ำ หรือบางครั้งอาจจะวางบนพื้นดิน ไข่มีสีชมพูแกมเขียว ระยะไข่ 4-6 วัน ตัวอ่อนมี 6 ระยะ ตัวอ่อนมีสีน้ำตาลและสีเหลืองกับจุดสีดำ ระยะตัวอ่อน 20-30 วัน ตัวอ่อนมีพฤติกรรมเหมือนตัวเต็มวัย คือหลบซ่อนอยู่ที่โคนต้นข้าวหรือตามรอยแตกของพื้นดินในตอนกลางวันและหากินในตอนกลางคืน ตัวเต็มวัยมีอายุจนถึง 21 วัน อยู่ข้ามฤดูหนาวหรือฤดูแล้ง โดยฝังตัวอยู่ในร่องระแหงดินในที่มืดชื้น เมื่อสภาพภูมิอากาศเหมาะสมจะบินเข้าแปลงนา และขยายพันธุ์หลายรุ่น มีการกัดตัวหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ตัวเต็มวัยสามารถอพยพได้ระยะทางไกล

การทำลายและการระบาด

ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากกาบใบข้าวบริเวณโคนต้นข้าว ทำให้บริเวณที่ถูกทำลายเป็นสีน้ำตาลแดงหรือ ขอบใบข้าวเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลคล้ายข้าวเป็นโรคไหม้ ตามข้อของลำต้นข้าวเป็นบริเวณที่แมลงห้ำชอบเพราะเป็นแหล่งที่น้ำเลี้ยง มาก การทำลายในระยะข้าวแตกกอทำให้ต้นข้าวที่อยู่กลางๆ กอข้าวมีอาการแคระแกร็น มีสีเหลืองหรือเหลืองแกมน้ำตาล และการแตกกอลดลง ถ้าทำลายหลังระยะข้าวตั้งท้องทำให้รวงข้าวแกร็น ออกรวงไม่สม่ำเสมอและรวงข้าวมีเมล็ดลีบ ต้นข้าวอาจเหี่ยวตายได้ ถ้ามีแมลงจำนวนมากทำให้ต้นข้าวแห้งไหม้คล้ายกับถูกเพลิงไหม้โดยสีน้ำตาลทำลาย แมลงห้ำทำลายได้ทุกระยะการเจริญเติบโต แต่มักพบทำลายในช่วงข้าวแตกกอเต็มที่ยังเก็บเกี่ยว

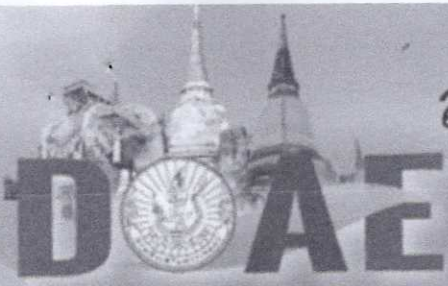

การป้องกันกำจัด

- 1) ใช้แสงไฟล่อแมลงและทำลายในช่วงที่มีการระบาด เนื่องจากแมลงห้ำชอบบินมาเล่นแสงไฟเวลากลางคืน
2) ปลุกข้าวที่มีอายุเก็บเกี่ยวแล้วเพื่อลดการหนีประชากรในนาข้าว
3) ทำจัดวิธีขึ้นหนาแน่นในนาข้าว เพื่อให้ต้นข้าวโปร่ง แสงแดดส่องถึงโคนต้นข้าว ทำให้สภาพนาข้าวไม่เหมาะแก่การอยู่อาศัยของแมลงห้ำ
4) หมั่นตรวจนาข้าวสม่ำเสมอหรือทุกสัปดาห์ ในระยะข้าวแตกกอเต็มที่ถึงเก็บเกี่ยว ถ้าพบแมลงห้ำมากกว่า 5 ตัวต่อกอหรือกลุ่มข้าว ควรใช้สารฆ่าแมลง คาร์โบซัลเฟน (มอสซ์ 20% อีซี) อัตรา 80 มิลลิเมตรต่อน้ำ 20 ลิตร ฝนเฉพาะจุดที่มีการระบาด โดยพ่นบริเวณโคนต้นข้าว

ที่มา : กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว
จัดทำโดย : สำนักงานเกษตรอำเภอพระนครศรีอยุธยา

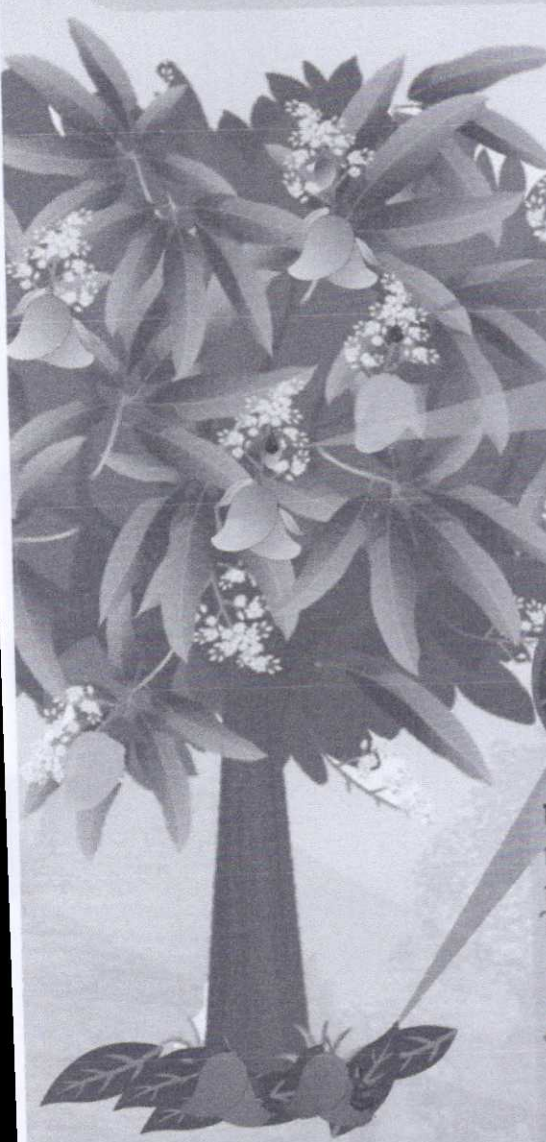

การจัดการ

ด้วงงวงเจาะเมล็ดมะม่วง [Mango Seed Weevil]

Sternochetus olivieri [Faust] และ *S. frigidus* [Fabricius]

ด้วงงวงเจาะเมล็ดมะม่วง เป็นศัตรูพืชที่พบการทำลายภายในเมล็ดของผลมะม่วงเท่านั้น โดยหนอนจะเจาะเข้าทำลายเมล็ดตั้งแต่ผลอ่อน หนอนจะเจริญเติบโตอยู่ภายในเมล็ดจนกระทั่งเป็นตัวเต็มวัย และออกจากผลเมื่อเมล็ดมะม่วงเน่าเปื่อยและมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

***** ระยะออกดอก*****
ตัวเต็มวัยวางไข่ที่ผลอ่อนของมะม่วง เมื่อไข่ฟักเป็นหนอนจะชอบไชเข้าไปเจริญเติบโตอยู่ภายในเมล็ดจนกระทั่งเป็นตัวเต็มวัย

***** ระยะติดผลอ่อน*****
ตัวเต็มวัยวางไข่ที่ผลอ่อนของมะม่วง เมื่อไข่ฟักเป็นหนอนจะชอบไชเข้าไปเจริญเติบโตอยู่ภายในเมล็ดจนกระทั่งเป็นตัวเต็มวัย

***** ระยะหลังการเก็บเกี่ยว*****
ตัวเต็มวัยหลบซ่อนใต้เศษใบมะม่วง บริเวณรอยแตกของต้นมะม่วงและภายในเมล็ดที่ร่วงหล่นจนแห้ง

***** การป้องกันกำจัด*****

ทำความสะอาดแปลง ตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง และนำไปทิ้งนอกแปลง กำจัดวัชพืช เศษซากพืช เก็บผลมะม่วงที่ร่วงหล่นหรือเศษซากเมล็ดนำไปทิ้งหรือเผาทำลายนอกแปลง ใช้ชีวภัณฑ์คือ เชื้อราบีวเวอร์เรีย ใช้สารเคมีตามคำแนะนำ คือ อิมิดาโคลพริดหรือ แลมปีดาโซฮาลอทริน หรือ คาร์บาริล โดยราดสารเคมีบนดินในรัศมีทรงพุ่มและพ่นล้างลำต้น หลังจากตัดแต่งกิ่งพ่นสารเคมีตั้งแต่มะม่วงติดผลอ่อน (หลังจากช่อดอกโรย) โดยพ่นช่อผลทุก ๆ 7 วันจนถึงห่อผลมะม่วง หรือถ้าไม่ห่อผลมะม่วงต้องพ่นจนถึงผลมะม่วงเจริญเติบโตในระยะเข้าผล

โรคลำต้นเน่าปาล์มน้ำมัน

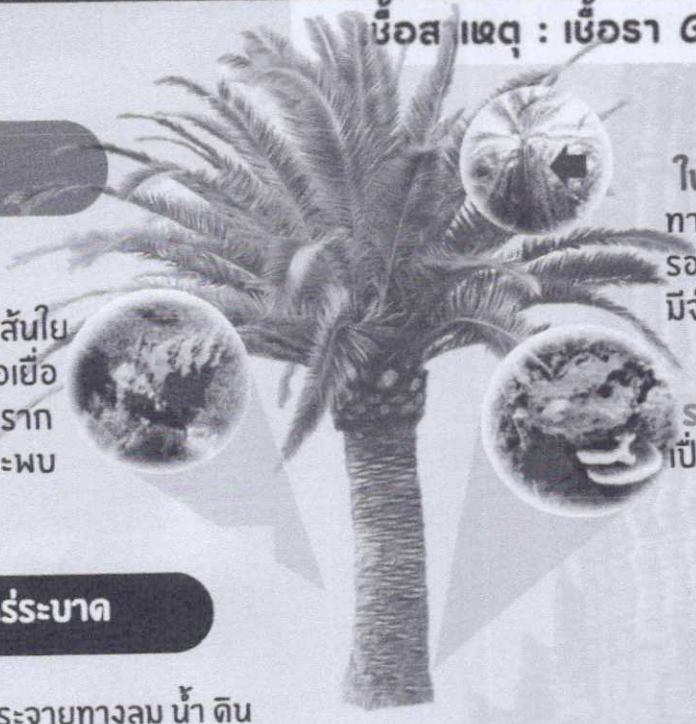
ชื่อสแลง : เชื้อรา *Ganoderma boninense*

ลักษณะอาการ

ลำต้น : ภายในลำต้นพบเส้นใยของเชื้อรา ลำต้นกลวง เนื้อเยื่อภายในฟูเปื่อย โคนต้นหรือรากบริเวณผิวดินใกล้โคนต้นจะพบดอกเห็ด

ใบ : มีสีซีดกว่าปกติและแห้งตายทางใบล่างหักพับกิ่งตัวห้อยลงรอบๆ ลำต้นทางยอดใบที่ยังไม่คลี่มีจำนวนมากกว่าปกติ

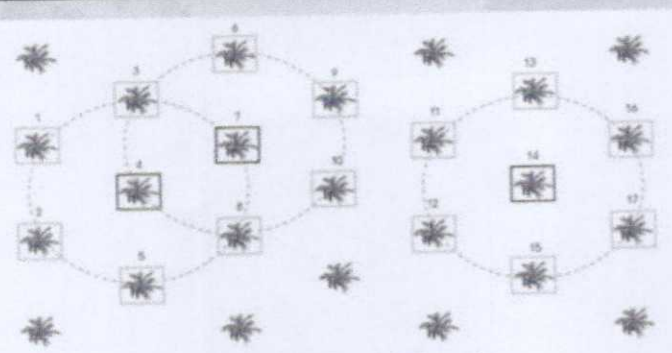
ราก : รากที่อยู่บริเวณโคนต้นเปื่อยแห้ง เน่า เกิดดอกเห็ด

การแพร่ระบาด

สปอร์ของเชื้อสาเหตุแพร่กระจายทางลม น้ำ ดิน อุปกรณ์ทางการเกษตร และการสัมผัสของราก

เกณฑ์การประเมินพื้นที่ระบาดของโรคลำต้นเน่าปาล์มน้ำมัน

หมายเหตุ : ต้นเป็นโรค ต้นที่เฝ้าระวัง

หากพบต้นปาล์มน้ำมันมีอาการตามที่กล่าวมาแล้วอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทุกอาการร่วมกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีประวัติพบการระบาดของโรค ให้ถือว่าปาล์มน้ำมันต้นนั้นเป็นโรคลำต้นเน่า และให้นับรวมต้นปาล์มน้ำมันที่อยู่รอบต้นที่แสดงอาการทุกต้นถือเป็นต้นที่พบการระบาด (เนื่องจากรากของต้นที่เป็นโรคจะสัมผัสกับรากของต้นข้างเคียงทำให้มีโอกาสติดโรคสูง) ตามตัวอย่างต้นที่แสดงอาการคือ ต้นที่ 4, 7 และ 14 เมื่อนับรวมต้นที่อยู่รอบต้นที่แสดงอาการทุกต้นพบต้นที่มีการระบาด เท่ากับ 17 ต้น

เทียบเป็นจำนวนไร่ เท่ากับ $17/22 = 0.77$ ไร่ (ปาล์มน้ำมัน ไร่ = 22 ต้น)

ที่มา : กรมวิชาการเกษตร
จัดทำโดย : สำนักงานเกษตรอำเภอพระนครศรีอยุธยา

ด้วงวงมะพร้าวชนิดเล็ก และด้วงวงมะพร้าวชนิดใหญ่ในมะพร้าว

ลักษณะอาการ

สภาพอากาศในช่วงนี้อากาศร้อน และฝนตกหนักบางพื้นที่ เตือนผู้ปลูกมะพร้าวในระยะ ยังไม่ให้ผลผลิต ให้ผลผลิตแล้ว รับมือด้วงวงมะพร้าวชนิดเล็กและด้วงวงมะพร้าวชนิดใหญ่มักเข้าทำลายตามรอยทำลายของด้วงแรมมะพร้าวโดยวางไข่บริเวณบาดแผลตามลำต้นหรือบริเวณที่ด้วงแรมมะพร้าวเจาะไว้หรือบริเวณรอยแตกของเปลือกด้วงวงมะพร้าวก็สามารถเจาะส่วนที่อ่อนของมะพร้าวเพื่อวางไข่ได้ หนอนที่ฟักออกจากไข่จะกัดกินชอนไชไปในต้นมะพร้าว ทำให้เกิดแผลเน่าภายในต้นมะพร้าวที่ถูกทำลายจะแสดงอาการเฉาหรือยอดหักพับ เพราะบริเวณที่หนอนทำลายจะเป็นโพรง มีรูและแผลเน่าต่อเนื่องไปในบริเวณใกล้เคียง หนอนจะกัดกินไปจนกระทั่งต้นเป็นโพรงใหญ่ไม่สามารถส่งน้ำและอาหารไปถึงยอดได้ และทำให้ต้นมะพร้าวตายในที่สุด

แนวทางป้องกัน/แก้ไข

1. ต้นมะพร้าวที่ถูกด้วงวงมะพร้าวชนิดใหญ่ทำลาย ควรตัดโค่นทอนเป็นท่อนแล้วผ่าจับหนอนทำลาย
2. ไม่ควรให้ต้นมะพร้าวเกิดแผลหรือปลุกโคนลอย เพราะจะเป็นช่องทางให้ด้วงวงมะพร้าววางไข่ และตัวหนอนที่ฟักจากไข่จะเจาะเข้าทำลายในต้นมะพร้าวได้ หากลำต้นเป็นรอยแผล ควรทาดำด้วยน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ที่ใช้น้ำแล้ว หรือชันผสมกับน้ำมันยาง เพื่อป้องกันการวางไข่
3. ป้องกันกำจัดด้วงแรมมะพร้าวอย่าให้ระบาดในสวนมะพร้าว เพราะรอยแผลที่ด้วงแรมมะพร้าวเจาะไว้จะเป็นช่องทางให้ ด้วงวงมะพร้าววางไข่ และเมื่อฟักออกเป็นตัวหนอนของด้วงวงมะพร้าวก็จะเข้าไปทำลายในต้นมะพร้าวได้ง่ายขึ้น